

Výklad právních norem

Ústavní stížnost proti usnesení soudního exekutora o odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, je ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zásadně přípustná. Proti tomuto usnesení totiž není přípustné odvolání, tímto usnesením zásadně ztrácí osoba, která odmítnutou přihlášku podala, postavení účastníka řízení, a tato osoba nemá ani dalších procesních prostředků k ochraně svých práv. Je-li účastník řízení o ústavní stížnosti vyzván k vyjádření k podání jiného účastníka, které obsahuje tvrzení, jež by v případě, že by bylo nepravdivé, zjevně vyžadovalo reakci vyzvaného účastníka řízení a vyzvaný účastník tuto skutečnost nevyvrátí ani nepopře, Ústavní soud může z takového tvrzení při svém rozhodnutí vyjít jako z pravdivého, nevyvolávají-li další okolnosti případu o ní závažné pochybnosti. Obsahuje-li výrok individuálního právního aktu formulaci, která není doslovně převzata z příslušného právního předpisu, ale je výtvořem rozhodujícího orgánu, a tato formulace umožňuje dvojí výklad, je nutno vykládat ji ústavně konformně obdobně podle pravidel pro ústavně konformní výklad právních norem. Jiným výkladem a použitím práva na jeho základě se orgán, který je provedl, dopouští porušení práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, a dojde-li v důsledku toho k tomu, že je účastníkovi řízení odepřeno uplatnit řádně a včas svůj majetkový nárok, i práva na vlastnictví majetku dle čl. 11 odst. 1 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 3680/17 ze dne 12.3.2019)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele Ing. K.N., zastoupeného Mgr. P.H., advokátem se sídlem B., proti usnesení soudního exekutora Mgr. J.N., Exekutorský úřad Praha-východ, se sídlem P., ze dne 26. září 2017, č. j. 054 Ex 51/16-2008, za účasti Mgr. J.N. jako účastníka řízení a J. M., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením soudního exekutora Mgr. J.N., Exekutorský úřad Praha-východ, ze dne 26. září 2017, č. j. 054 Ex 51/16-2008, byla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatele na soudní ochranu a právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na vlastnictví majetku dle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto usnesení se ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení předmětu řízení

1. Stěžovatel se domáhá zrušení usnesení soudního exekutora Mgr. J.N., Exekutorský úřad Praha-východ (dále jen "soudní exekutor"), ze dne 26. 9. 2017 č. j. 054 Ex 51/16-2008 (dále jen "napadené usnesení"), neboť jím dle stěžovatelova názoru byla porušena jeho ústavně zaručená základní práva dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), čl. 38 odst. 2 Listiny, čl. 11 odst. 1 Listiny, jakož i jeho právo zakotvené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Posouzení splnění procesních předpokladů řízení

2. Ústavní stížnost byla podána v zákonné lhůtě, osobou k tomu oprávněnou a zastoupenou advokátem na základě plné moci pro zastupování v tomto řízení před Ústavním soudem a byla k ní připojena kopie napadeného usnesení. Soudní exekutor ve svém vyjádření namítl nepřípustnost ústavní stížnosti, neboť měl za to, že byť proti usnesení o odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4

zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "občanský soudní řád"), není odvolání přípustné, toto může osoba, jejíž přihláška byla dle tohoto ustanovení odmítnuta, však podat proti usnesení o rozvrhu úhrady rozdělované podstaty.

3. Ústavní soud se proto musel zabývat tím, zda tuto možnost stěžovatel měl, neboť pokud by tomu tak bylo, bylo by namíste jeho ústavní stížnost posoudit jako nepřipustnou podle § 75 odst. 1 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu").

4. Tato otázka dosud nebyla v judikatuře Ústavního soudu výslovně vyřešena. Vyjádřil se k ní nepřímo v usnesení sp. zn. II. ÚS 2829/15 ze dne 16. 12. 2015 (všechna zde citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná rovněž ze serveru <https://nalus.usoud.cz> - pozn. Ústavního soudu), kde se však kvazimeritorně při posouzení zjevné neopodstatněnosti Ústavní soud zabýval obsahem napadeného usnesení tamního soudního exekutora o odmítnutí přihlášky tamního stěžovatele; k možnosti tamního stěžovatele brojit proti odmítnutí své přihlášky cestou odvolání proti usnesení o rozvrhu se vyjádřil toliko v bodě 8. tak, že nepřehlédl, že odvolací soud v řízení o odvolání proti usnesení o odmítnutí přihlášky tuto možnost připustil. Nic bližšího k tomu však neuvedl.

5. V usnesení sp. zn. I. ÚS 2527/14 ze dne 12. 11. 2014 se Ústavní soud rovněž otázky nepřipustnosti ústavní stížnosti podané proti usnesení o odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu dotkl, nicméně i tuto stížnost odmítl po kvazimeritorním přezkumu pro zjevnou neopodstatněnost.

6. Ustanovení § 336f odst. 4 občanského soudního řádu stanoví, že opožděné nebo neúplné přihlášky soud usnesením odmítne; proti tomuto usnesení není odvolání přípustné. Ustanovení § 337 odst. 3 občanského soudního řádu stanoví, že účastníky rozvrhu jsou oprávněný, ten, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, povinný a osoby, které podaly přihlášku, ledaže by jejich přihláška byla odmítnuta (§ 336f odst. 4 občanského soudního řádu). Ustanovení § 336q odst. 3 občanského soudního řádu stanoví, že k jednání soud předvolá účastníky rozvrhu, kterými jsou oprávněný, ten, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, povinný a osoby, které podaly přihlášku, ledaže by jejich přihláška byla odmítnuta (§ 336f odst. 3 občanského soudního řádu). Ustanovení § 55c odst. 1 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, stanoví, že proti rozhodnutí exekutora může účastník řízení podat odvolání. Ustanovení § 201 občanského soudního řádu stanoví: "Účastník může napadnout rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni odvoláním, pokud to zákon nevyklučuje."

7. Podle judikatury Nejvyššího soudu zástavní věřitel, který nepřihlásil svoji pohledávku za povinným zajištěnou zástavním právem váznoucím na postižených nemovitostech nejpozději do začátku dražebního jednání, není účastníkem rozvrhové fáze řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2004 sp. zn. 20 Cdo 1636/2003; všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná rovněž ze serveru <http://nsoud.cz> - pozn. Ústavního soudu), a tedy není ani osobou oprávněnou k podání odvolání proti rozvrhovému usnesení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2013 sp. zn. 21 Cdo 1979/2011).

8. Patří se podotknout, že tato usnesení vycházejí z poněkud odlišných skutkových stavů, než z jakého vycházel soudní exekutor ve stěžovatelově věci. Nešlo totiž o posunování termínu zahájení dražby, ale v první věci se zástavní věřitel nepřihlásil včas proto, že mu nebyla doručena dražební vyhláška a usnesení o odhadní ceně; ve druhé šlo o to, že přihlašovaná pohledávka ke konci lhůty pro podání přihlášky ještě neexistovala, respektive nebyla zajištěna zástavním právem. V žádném z citovaných usnesení Nejvyššího soudu však nebyl vysloven právní názor, který by odůvodňoval závěr,

že v případech nikoliv řádně a včas podané přihlášky se postavení účastníka řízení osoby, která ji podala, liší podle toho, z jakého důvodu k podání přihlášky řádně a včas nedošlo. Nejvyšší soud naopak v obou těchto usneseních kategoricky dovozuje, že taková osoba postavení účastníka řízení v řízení o rozvrhu nemá.

9. Z hlediska možnosti procesních prostředků obrany vyplývá toliko z usnesení sp. zn. 20 Cdo 1636/2003, že není-li zástavnímu věřiteli doručena dražební vyhláška, může za podmínek § 336k odst. 3 písm. a) občanského soudního řádu podat odvolání proti usnesení o příklepu, to však není stěžovatelův případ, neboť tomu dražební vyhláška doručena byla.

10. Jak tedy vyplývá z citovaných relevantních ustanovení právních předpisů i judikatury Nejvyššího soudu, osoba, jejíž přihláška byla odmítnuta, není účastníkem rozvrhu, tedy nadále ji nelze považovat za účastníka exekučního řízení. Jelikož taková osoba není účastníkem rozvrhu (toto jeho účastenství je výslovně občanským soudním řádem vyloučeno), nemá ani právo podat odvolání proti usnesení soudního exekutora o rozvrhu po provedené dražbě.

11. Ústavní soud připomíná, že výklad běžného zákona je především úkolem obecných soudů v čele s Nejvyšším soudem [srov. k tomu např. nález sp. zn. IV. ÚS 512/12 ze dne 13. 3. 2013 (N 41/68 SbNU 419) či nález sp. zn. I. ÚS 1052/10 ze dne 29. 9. 2010 (N 206/58 SbNU 857)] a Ústavnímu soudu zásadně nepřísluší tento výklad přehodnocovat, neodporuje-li ústavněprávním požadavkům [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 1524/15 ze dne 30. 11. 2016 (N 229/83 SbNU 575); nález sp. zn. IV. ÚS 2372/11 ze dne 3. 9. 2012 (N 146/66 SbNU 219) či nález sp. zn. IV. ÚS 1834/10 ze dne 22. 11. 2010 (N 231/59 SbNU 357)]. Tento výklad zastávaný Nejvyšším soudem žádnému ústavněprávnímu požadavku neodporuje, naopak má jasnou oporu v samotném textu zákona, neboť § 337 odst. 3 občanského soudního řádu výslovně osoby, jejichž přihlášky byly odmítnuty dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu, vylučuje z oboru účastníků řízení o rozvrhu.

12. Jestliže tedy s takovou osobou soudní exekutor nenakládá jako s účastníkem řízení, nebude jí ani usnesení o rozvrhu doručováno, a jelikož řízení o odvolání proti usnesení soudního exekutora o rozvrhu po provedené dražbě nemovité věci nemá žádnou zvláštní úpravu, řídí se obecnými ustanoveními o odvolání proti usnesení soudního exekutora, a tedy při připuštění názoru prezentovaného soudním exekutorem by nebylo zřejmé, kdy ve smyslu § 55c odst. 4 exekučního řádu počíná a končí lhůta k podání odvolání osoby, jejíž přihláška byla dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu odmítnuta.

13. V nyní posuzovaném případě sice soudní exekutor ve svém usnesení uvedeném níže sub 36. uvedl, že toto bude doručovat i stěžovateli a že zastává názor, že stěžovatel právo podat odvolání proti usnesení o rozvrhu má, to ovšem nemůže na tomto závěru ničeho změnit. Jednak totiž toto usnesení bylo vydáno až s několikaměsíčním odstupem od konce lhůty k podání ústavní stížnosti proti napadenému usnesení, jednak je v rozporu s výslovným textem zákona i judikaturou Nejvyššího soudu zastávající právní názor, že osoba, jejíž přihláška byla odmítnuta dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu, není účastníkem řízení o rozvrhu, a tedy není ani osobou oprávněnou podat odvolání proti usnesení o rozvrhu. I když je právní názor zastávaný soudním exekutorem obecně ve prospěch účastníka, je v rozporu s právním názorem zastávaným Nejvyšším soudem a vycházejícím z jasného textu právní úpravy.

14. Pokud by tak Ústavní soud odmítl ústavní stížnost pro nepřipustnost, vystavil by nejen stěžovatele, ale do budoucna i všechny ostatní osoby, jejichž přihlášky byly dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu odmítnuty, riziku, že jejich případné odvolání podané proti usnesení o rozvrhu bude odmítnuto dle § 218 písm. b) občanského soudního řádu, neboť odvolací soud uplatní zcela důvodně a předvídatelně právní názor uvedený výše sub 7.

15. Ústavní soud dodává, že byť je právní názor soudního exekutora v rozporu s objektivním právem, konvenuje mu i právní názor části komentářové literatury (srov. SMOLÍK, P. In: SVOBODA, K.; SMOLÍK, P.; LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1365; či DLOUHÁ, E. In: DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2517). Tento právní názor je veden snahou poskytnout ochranu subjektivním právům osoby, jejíž přihláška byla odmítnuta, jiným způsobem. Tím však současně připouští vytvoření poměrně značné právní nejistoty a nepřehlednosti dalšího průběhu řízení o rozvrhu.

16. Účelem odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu je totiž jednoznačně vymezit okruh účastníků řízení o rozvrhu, kteří v tomto dílčím řízení mají řadu významných práv, která zásadním způsobem ovlivňují výsledek tohoto řízení, tedy usnesení o rozvrhu dle § 337c občanského soudního řádu. Je proto žádoucí, aby z okruhu těchto účastníků byly vyloučeny osoby, které řádně a včas přihlášku nepodaly, co nejdříve a neměnným způsobem.

17. Při opaku by totiž byla dotčena i práva ostatních účastníků řízení o rozvrhu. Popírat dle § 336p odst. 1 a 2 ve spojení s § 336b odst. 4 písm. b) občanského soudního řádu lze pochopitelně jen přihlášené pohledávky. Jen ty osoby, které podaly přihlášky, jež nebyly odmítnuty, se účastní jednání o rozvrhu [srov. k tomu MÁDR, J. In: JIRSA, J. a kol. Občanské soudní řízení. 4. část. Soudcovský komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Citováno dle: ASPI (právní informační systém), k § 336q, odst. 3, 4]; jen tyto osoby mají dle § 336q odst. 1 občanského soudního řádu právo žádat, aby bylo nařízeno jednání o rozvrhu atd. Tato procesní práva jsou z hlediska předmětu řízení o rozvrhu naprosto zásadní. Z povahy věci pak připuštění obrany osoby, jejíž přihláška byla odmítnuta dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu až prostřednictvím odvolání proti usnesení o rozvrhu, nedává smysl ani z hlediska podstaty účastenství na řízení, ani z hlediska účelu institutu odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu.

18. Dle § 201 občanského soudního řádu je osobou oprávněnou k podání odvolání účastník řízení. Jelikož osoba, jejíž přihláška byla odmítnuta dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu, není účastníkem řízení o rozvrhu (naopak je zde z okruhu účastníků výslovně vyloučena) a současně právní úprava tohoto dílčího řízení neobsahuje žádné zákonné ustanovení, které by § 201 občanského soudního řádu modifikovalo, je přiznání práva podat odvolání proti usnesení o rozvrhu takové osobě v rozporu s čl. 2 odst. 2 Listiny, neboť takový postup postrádá oporu v zákoně.

19. Ostatně pozbyla-li určitá osoba pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci postavení účastníka řízení (resp. nezískala-li postavení účastníka v řízení o rozvrhu), které je mimo jiného i podmínkou pro podání odvolání, bylo by nelogické až paradoxní, pokud by po takové osobě bylo požadováno, aby podala odvolání, na něž podle platné a účinné právní úpravy nemá právo, za účelem nabytí postavení, které by ji opravňovalo mimo jiné k podání tohoto odvolání.

20. Nejde přitom o žádný mechanický formalismus, neboť ani kvůli účelu procesní způsobilosti nelze připustit, aby určitá osoba postavení účastníka v dílčím řízení (o rozvrhu) nejprve na základě § 336f odst. 4 občanského soudního řádu ztratila, aby pak jaksi "procesně obživla", tedy toto postavení znovu nabyla na samém závěru tohoto řízení, a to jen jako funkčně vázané na podání odvolání proti rozhodnutí. Průběh tohoto řízení ani jeho výsledek totiž nemohla uplatňováním svých procesních práv a plněním svých procesních povinností nijak ovlivnit ve svůj prospěch, což je v rozporu se samotnou podstatou procesní způsobilosti, respektive účasti na řízení.

21. Stejně jako by takový přístup nebyl spravedlivý vůči této osobě, byl by neférový i vůči ostatním účastníkům řízení. V případě úspěchu odvolání takové osoby by pak bylo nutno řízení o rozvrhu zopakovat, přičemž by nešlo o žádnou formalitu, nýbrž by mohlo dojít i ke zcela odlišnému výsledku

řízení. Např. pokud by osobou, jejíž přihláška byla původně nesprávně odmítnuta, byl zástavní věřitel, jehož pohledávka by dosahovala částky, která by po uspokojení přednostních pohledávek dosahovala zbytku výtěžku dražby, ostatní věřitelé, kteří původním usnesením o rozvrhu uspokojení byli, by v opakovaném řízení o rozvrhu žádného uspokojení nedosáhli.

22. Právní názor zastávaný soudním exekutorem totiž odporuje smyslu institutu přihlášky dle § 336f občanského soudního řádu, jímž je poskytnout ostatním účastníkům řízení jistotu ohledně toho, co mohou od výsledků dražby očekávat a přizpůsobit tomu svůj procesní postup (srov. SMOLÍK, P. In: SVOBODA, K.; SMOLÍK, P.; LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1363).

23. Institut přihlášky dle § 336f občanského soudního řádu tak slouží tomu, aby bylo postaveno najisto, které pohledávky případně budou z rozdělované podstaty uspokojovány, a ostatním účastníkům řízení umožněno je popřít co do jejich pravosti, výše, zařazení do skupiny či pořadí, včetně případných navazujících výzev k podání odpůrcích žalob dle § 337e odst. 2 občanského soudního řádu. Jde tedy o institut, který umožňuje rozlišit, jakými pohledávkami se mají účastníci řízení o rozvrh i orgán v něm rozhodující zabývat a kterými nikoliv. Bylo by proti tomuto účelu, aby zpětně až v důsledku odvolání proti usnesení o rozvrhu byl okruh těchto pohledávek znovu vymezován a doplněn o ty, k nimž se v řízení o rozvrhu jeho účastníci vůbec nevyjadřovali.

24. Byť dle ustanovení § 336p odst. 1 věty druhé občanského soudního řádu musí v oznámení o přihlášených pohledávkách být uvedeny i odmítnuté přihlášky včetně důvodu, pro něž byly odmítnuty, tato informace je pro účastníky řízení toliko informativního charakteru, neboť o těchto pohledávkách uplatněnými odmítnutými přihláškami vůbec nebude v rozvrhu rozhodováno [srov. a contrario MÁDR, J. In: JIRSA, J. a kol. Občanské soudní řízení. 4. část. Soudcovský komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2013. Citováno dle: ASPI (právní informační systém), k § 336p, odst. 1; DÁVID, R. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád. Exekuční právo. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Citováno dle: ASPI (právní informační systém), k § 336p, bod 1.], a tedy se k nim ostatní účastníci ani nevyjadřují.

25. Ústavní soud tedy shrnuje, že jelikož proti usnesení soudního exekutora o odmítnutí přihlášky dle § 336f odst. 4 občanského soudního řádu není odvolání přípustné a současně tímto usnesením zásadně (k výjimce viz výše sub 9.) ztrácí osoba, která odmítnutou přihlášku podala, postavení účastníka řízení a tato osoba nemá ani dalších procesních prostředků k ochraně svých práv, ústavní stížnost proti tomuto usnesení je přípustná ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

III. Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

26. Stěžovatel byl věřitelem povinného s pohledávkou ve výši 6 660 000 Kč s příslušenstvím, která byla zajištěna zástavním právem k nemovitostem ve vlastnictví povinného. Soudní exekutor usnesením ze dne 11. 1. 2017 č. j. 054 Ex 51/16-1007 vydal dražební vyhlášku (o elektronické dražbě) k vydražení těchto nemovitostí (dále jen "elektronická dražba"), na nichž vázlo zástavní právo ve prospěch stěžovatele (dále jen "dražební usnesení"), a mimo jiné výrokem XI. upozornil věřitele dlužníka, že se mohou domáhat uspokojení jiných pohledávek zajištěných zástavním právem k draženým nemovitostem, než pro které byla dražba nařízena, jen jestliže je přihlásí u soudního exekutora "nejpozději jeden den před stanoveným dnem zahájení elektronické dražby" (dále jen "sporná formulace") a přihláška bude obsahovat náležitosti podle § 336f odst. 2 a 3 občanského soudního řádu. Zahájení této elektronické dražby dražební usnesení stanovilo na 7. 3. 2017 od 18:00 hod.

27. Usnesením soudního exekutora ze dne 7. 3. 2017 č. j. 054 Ex 51/16-1356, soudní exekutor

odročil konání elektronické dražby na neurčito, neboť k předmětným nemovitostem uplatnila právo třetí osoba. Usnesením soudního exekutora ze dne 14. 8. 2017 č. j. 054 Ex 51/16-1776 soudní exekutor nařídil zahájení odročené elektronické dražby na 19. 9. 2017 od 19:00 hod. Stěžovatel podal k soudnímu exekutorovi přihlášku k uspokojení své zajištěné pohledávky při rozvrhu podstaty, která byla soudnímu exekutorovi doručena dne 18. 9. 2017 (dále jen "sporná přihláška"). Zákonný úrok z prodlení ke dni 19. 9. 2017 vyčíslil stěžovatel na 1 496 757 Kč.

28. Napadeným usnesením soudní exekutor odmítl spornou přihlášku. Odůvodnil to stručně tím, že lhůta k podání přihlášek do elektronické dražby skončila dne 6. 3. 2017, stěžovatel tedy podal spornou přihlášku zjevně opožděně. Stejně tak odmítl jako opožděně podané i další tři přihlášky.

IV. Argumentace stěžovatele, dalšího účastníka a vedlejší účastnice

29. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že před konáním elektronické dražby mu k jeho dotazu pracovníci soudního exekutora sdělili, že tato dražba se konat nebude z důvodu uplatnění práva k dražené věci třetí osobou. Tento dotaz stěžovatel vznesl proto, že z internetových stránek o plánovaných dražbách bylo seznatelné, že dražba bude odročena.

30. Stěžovatel tvrdí, že soudní exekutor postupoval přepjatě formalisticky, když stěžovatelovu přihlášku odmítl, a že jeho postup vykazuje znaky svévole.

31. Stěžovatel má konkrétně za to, že vzhledem k dikci ustanovení § 336f odst. 1 občanského soudního řádu má věřitel, jehož pohledávka je zajištěna zástavním právem k nemovitosti, právo přihlásit svou pohledávku nejpozději do zahájení dražebního jednání. Stěžovatel proto dává ke zvážení, zda může soudní exekutor v případě elektronické dražby lhůtu pro přihlášení pohledávek krátit a případně o kolik. I pokud by to možné bylo, pak je stěžovatel názoru, že soudním exekutorem stanovenou lhůtu končící den před zahájením elektronické dražby splnil, jelikož termín původního zahájení elektronické dražby byl zrušen a později byl nařízen nový, přičemž stěžovatel podal svou přihlášku den před tímto novým termínem. Dle jeho výkladu tak lhůtu k podání přihlášky splnil, neboť ji podal den před dnem skutečného zahájení elektronické dražby.

32. Stěžovatel považuje tento svůj výklad za jedině možný, neboť by nedávalo smysl, aby soudní exekutor mohl omezit lhůtu k podávání přihlášek např. o několik měsíců, než se má dražba konat. Stěžovatel poukazuje na to, že konec lhůty k přihlášení pohledávek a den zahájení dražby jsou spolu logicky spjatý, přičemž smysl tohoto sepjetí spatřuje stěžovatel v tom, že je umožněno, aby všichni potenciální věřitelé měli šanci uplatnit své pohledávky, které do dne zahájení dražby již existují. Rovněž § 336f odst. 2 a 3 občanského soudního řádu, stanovící náležitosti přihlášky, hovoří pro toto sepjetí, neboť po věřitelích požadují, aby vyčíslili své pohledávky ke dni konání dražby. Pokud by tedy konec lhůty k podání přihlášek v dané věci měl skutečně být 6. 3. 2017, byl by stěžovatel zkrácen na příslušenství své pohledávky za dobu, po níž byla elektronická dražba odročena.

33. Stěžovatel má dále za to, že postupoval v souladu s pokyny soudního exekutora, který přesto jeho přihlášku odmítl jako opožděnou. Stěžovatel poukazuje na to, že soudní exekutor používá termínu "stanovený den zahájení" shodně ve všech svých usneseních, kdy původně tímto termínem byl 7. 3. 2017, po odročení 19. 9. 2017.

34. Ústavní soud si vyžádal vyjádření soudního exekutora, povinného a rovněž vedlejší účastnice, jakož i spisový materiál o elektronické dražbě. Ústavní soud si však nevyžádal vyjádření všech ostatních účastníků řízení o rozvrhu, neboť tito byli informováni o odmítnutí stěžovatelovy přihlášky až v oznámení dle § 336p odst. 1 občanského soudního řádu, před samotným odmítnutím však žádná procesní práva ani povinnosti ve vztahu k ní neměli.

35. Povinný se ve stanovené lhůtě nevyjádřil, a konkludentně se tak vzdal postavení vedlejšího účastníka, o čemž byl ve výzvě k vyjádření Ústavním soudem poučen.

36. Soudní exekutor se vyjádřil v zásadě toliko k procesním aspektům řízení před Ústavním soudem, kdy měl za to, že ústavní stížnost je nepřipustná (viz výše sub 2.). Tuto námitku vypořádal Ústavní soud výše v části II. tohoto nálezu. K věcné argumentaci se soudní exekutor nijak nevyjádřil, toliko odkázal na své usnesení ze dne 9. 4. 2018 č. j. 054 EX 51/16-2964, které je součástí spisového materiálu, jenž Ústavnímu soudu zaslal.

37. V tomto usnesení soudní exekutor zejména uvedl, že z jazykového výkladu § 336o odst. 2 občanského soudního řádu vyplývá, že příslušný orgán veřejné moci (soudní exekutor či soud) má při elektronické dražbě širší prostor pro stanovení pravidel pro uplatnění práv některých třetích osob, než jak je tomu u klasických "kamenných" dražeb, nejde tedy o pouhou specifikaci ustanovení § 336b odst. 4 písm. a) občanského soudního řádu. Účelem § 336o občanského soudního řádu je dle soudního exekutora reagovat na nové možnosti doby, kdy dražby nemovitostí jsou dnes prakticky vždy vedeny elektronicky, přičemž je trendem v procesním právu, že uplatňování práv je vázáno na určité lhůty či koncentrováno. Projevem tohoto trendu je i § 336o občanského soudního řádu, opravňujícího stanovit různé termíny, čímž je osobám "bdělým a myslícím (na) ochranu svých práv" umožněno tato práva uplatnit, přičemž tyto lhůty naopak brání obstrukcím a zavádějí do řízení pořádek.

38. Dle soudního exekutora je tak irelevantní, zda došlo např. neformálně telefonicky k informování stěžovatele, že dražba bude pravděpodobně odročena. Taková informace nezakládá důvod pro to, aby případný přihlašovatel do dražby svou pohledávku nepřihlásil. Něco jiného by bylo, pokud byl stěžovatel informován, že dražba neproběhne vůbec. Soudní exekutor rovněž popřel blízkou časovou spojitost dražby a podání přihlášky, neboť dle § 336k odst. 1 občanského soudního řádu je soudní exekutor povinen vyvěsit na své úřední desce výzvu pro přihlášené věřitele, aby do 15 dnů od vyvěšení vyčíslili své pohledávky ke dni konání dražby. Přihlášení věřitelé tak na svých právech nemohou být kráceni jenom tím, že termín konání dražby je relativně časově vzdálen od konce lhůty pro podání přihlášek. Soudní exekutor sice připustil, že by prodleva mezi stanovením termínu dražby a jejím skutečným konáním neměla být v řádu několika měsíců, v dané věci tato prodleva však byla zapříčiněna obstrukcemi ze strany povinného v podobě podávání vylučovacích žalob po domluvě se třetími osobami.

39. Ohledně určení konce lhůty pro podávání přihlášek pak soudní exekutor poukázal na to, že podle dražebního usnesení byl poslední den lhůty stanoven na 6. 3. 2017. K odročení došlo až v den, kdy se dražba měla konat, tedy dne 7. 3. 2017.

40. Vedlejší účastnice pak s odkazem na usnesení sp. zn. II. ÚS 2829/15 ze dne 16. 12. 2015 má za to, že usnesením, proti němuž občanský soudní řád nepřipouští odvolání, nemůže být porušeno základní právo na spravedlivý proces.

41. Ústavní soud zaslal tato vyjádření soudního exekutora i vedlejší účastnice k replice stěžovateli, ten však tohoto svého práva nevyužil.

42. Na tomto místě považuje Ústavní soud za nutné poznamenat, že ani soudní exekutor, ani vedlejší účastnice řízení se nijak nevymezili proti tvrzení stěžovatele, že tento přede dnem původního zahájení dražby komunikoval s pracovníky soudního exekutora, od nichž měl zvědět informaci, že dražba bude odročena na neurčito. Soudní exekutor naopak ve svém usnesení uvedeném výše sub 36. tuto možnost v zásadě připustil, respektive k možnosti "neformálního" telefonického informování se v něm vyjadřuje a dovozuje, že to nemůže mít žádný vliv na případné nesplnění podmínek

příhlášky. Ústavní soud má za to, že soudní exekutor by se k této skutečnosti nevyjadřoval, kdyby k ní nedošlo.

43. Řízení o ústavní stížnosti je zásadně neveřejné a písemné. Byť Ústavní soud může provádět dokazování, je toto omezeno pouze skutečnosti svědčící o možném dotčení na ústavně zaručených základních právech a svobodách, nelze je vést ve věci samé [srov. např. nálezn sp. zn. III. ÚS 345/2000 ze dne 9. 11. 2000 (N 169/20 SbNU 197)]. Specifické postavení Ústavního soudu a jeho pravomoci v porovnání s obecným soudnictvím rovněž možnosti provádět před Ústavním soudem dokazování, tedy i ověřovat tvrzení účastníků řízení, omezují.

44. Je proto především na nich, aby se bránili proti nepravdivým tvrzením uváděným v řízení o ústavní stížnosti jinými účastníky řízení. Je-li tak účastník řízení o ústavní stížnosti vyzván k vyjádření k podání jiného účastníka řízení a toto podání obsahuje tvrzení, které by v případě, že by bylo nepravdivé, zjevně vyžadovalo reakci vyzvaného účastníka řízení, zejména proto, že na jejím posouzení závisí rozhodnutí o ústavní stížnosti, a vyzvaný účastník tuto skutečnost nevyvrátí ani nepopře, Ústavní soud může z takového tvrzení při svém rozhodnutí vyjít jako z pravdivého bez toho, aby vyzvaného účastníka řízení znovu zvláště vyzýval k vyjádření se k předmětnému tvrzení či aby jinak ověřoval jeho pravdivost, nevyvolávají-li další okolnosti případu o ní závažné pochybnosti.

45. Jelikož tak na jedné straně přešel soudní exekutor tvrzení stěžovatele mlčením a na straně druhé stěžovatel neměl, jak toto své tvrzení doložit, přičemž osvětlil, proč k telefonickému kontaktování soudního exekutora přikročil, vyšel Ústavní soud z toho, že toto tvrzení stěžovatele je pravdivé.

V. Posouzení Ústavním soudem

46. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nacházejí mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu. Ústavní soud totiž nestojí nad ústavním pořádkem, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci. Proto se musí důsledně vystříhat svévole a bedlivě dbát mezi svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není, musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Tak tomu však v nyní posuzovaném případě není.

47. Ústavní stížnost je důvodná.

48. Podstatou ústavní stížnosti je, že stěžovatel a soudní exekutor zastávají každý jinou interpretaci sporné formulace. Zatímco stěžovatel se domnívá, že poslední den lhůty k podání přihlášky do elektronické dražby dle § 336f odst. 1 občanského soudního řádu byl spornou formulací stanoven jako den, který předchází dni, v němž reálně elektronická dražba byla zahájena, soudní exekutor má za to, že poslední den této lhůty připadal na den předcházející dni, na něž bylo původně zahájení elektronické dražby stanoveno, a to bez ohledu na to, že k tomu nedošlo, neboť termín tohoto zahájení byl odročen.

49. Jinými slovy, podle stěžovatelova výkladu se poslední den lhůty k podání přihlášky dle § 336f

odst. 1 občanského soudního řádu podle sporné formulace flexibilně posouval podle toho, jak se posouval termín zahájení elektronické dražby, zatímco podle výkladu soudního exekutora byl poslední den této lhůty dle sporné formulace stanoven tak, že odpovídal jednomu jedinému konkrétnímu datu, a to dni předcházejícímu prvně stanovenému dni zahájení elektronické dražby, tedy 6. 3. 2017.

50. Z kontextu konstatování soudního exekutora uvedeného výše sub 39. Ústavní soud dovodil, že tento argument směřuje k tomu, že když stěžovatel nepodal přihlášku ani dne 6. 3. 2017, lhůtu zmeškal a nic na tom již nemůže změnit skutečnost, že až v den, v němž se původně měla konat elektronická dražba, bylo její zahájení odročeno, neboť před vydáním usnesení o tomto odročení byl již dne 7. 3. 2017 stěžovatel v situaci, kdy lhůtu k podání přihlášky o den nestihl. Dalším významným aspektem posuzované věci je tak to, že k odročení zahájení elektronické dražby došlo až v den, kdy původně měla být zahájena, tedy až den poté, na který podle dražebního usnesení původně připadal konec lhůty k podání přihlášek dle § 336f odst. 1 občanského soudního řádu.

51. Ústředními otázkami, na jejichž zodpovězení spočívá rozhodnutí o této ústavní stížnosti, jsou: 1), zda výkladem sporné formulace mohlo dojít k porušení ústavně zaručených základních práv či svobod stěžovatele; 2), pokud ano, zda soudní exekutor uplatnil výklad, který byl ústavně nekonformní; a 3), pokud uplatnil výklad ústavně nekonformní, zda v důsledku toho k porušení stěžovatelových ústavně zaručených základních práv či svobod skutečně vzhledem ke konkrétním okolnostem jeho případu došlo.

VI. Obecná východiska

52. Ustanovení § 336o odst. 1 občanského soudního řádu stanoví, že dražbu lze provést i elektronicky s využitím internetu. Podle § 336o odst. 2 písm. f) občanského soudního řádu v dražební vyhlášce soud stanoví termín přihlášení pohledávek. Dle § 69 exekučního řádu platí, že nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na exekuci prodejem movitých věcí a nemovitých věcí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitých věcí. K ostatním relevantním ustanovením právních předpisů srov. výše sub 6.

53. V nyní posuzovaném případě jde o výklad obsahu výroku rozhodnutí soudního exekutora. Tím je stěžovatelův případ do jisté míry specifický, neboť zpravidla se judikatura Ústavního soudu týká výkladu právních norem či právních jednání. Je tak třeba vyjít z obecných východisek týkajících se výkladu.

A) K otázce 1)

54. Ústavní soud připomněl již výše sub 11., že výklad obyčejného zákona mu v zásadě nepřisluší. Výklad, který by byl v extrémním nesouladu s principy spravedlnosti, resp. aplikace práva z něj vycházející, však způsobilé porušit některé z ústavně zaručených základních práv či svobod jsou, přičemž o takový výklad půjde např. v situacích přepjatého formalismu [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 224/98 ze dne 8. 7. 1999 (N 98/15 SbNU 17); nález sp. zn. I. ÚS 755/06 ze dne 10. 12. 2008 (N 219/51 SbNU 725); nález sp. zn. I. ÚS 320/06 ze dne 29. 10. 2008 (N 184/51 SbNU 259); nález sp. zn. III. ÚS 677/07 ze dne 1. 11. 2007 (N 179/47 SbNU 371); či nález sp. zn. I. ÚS 2219/07 ze dne 2. 4. 2008 (N 63/49 SbNU 3)].

55. Ústavní soud setrvale zastává názor, že nepřípustnost výkladu, který by byl založen na přepjatém formalismu, je jednou ze stěžejních zásad veškeré činnosti orgánů veřejné moci [nález sp. zn. II. ÚS 4139/16 ze dne 18. 7. 2017]. Formalismem je taková aplikace práva, jejímž účelem je právo samotné, nikoliv jeho vlastní účel [nález sp. zn. I. ÚS 1595/10 ze dne 12. 8. 2010 (N 162/58 SbNU 393)].

56. Přepjatý formalismus Ústavní soud orgánům veřejné moci netoleruje. Srov. k tomu např. nález sp. zn. I. ÚS 708/17 ze dne 27. 3. 2018, nález sp. zn. III. ÚS 127/96 ze dne 11. 7. 1996 (N 68/5 SbNU 519), nález sp. zn. III. ÚS 283/96 ze dne 29. 10. 1996 (N 111/6 SbNU 301), nález sp. zn. III. ÚS 61/97 ze dne 4. 11. 1999 (N 154/16 SbNU 145), nález sp. zn. III. ÚS 236/99 ze dne 13. 1. 2000 (N 5/17 SbNU 35), nález sp. zn. III. ÚS 138/2000 ze dne 29. 3. 2001 (N 53/21 SbNU 451), nález sp. zn. I. ÚS 189/05 ze dne 11. 10. 2006 (N 184/43 SbNU 107), nález sp. zn. III. ÚS 188/04 ze dne 29. 9. 2004 (N 139/34 SbNU 393), nález sp. zn. I. ÚS 142/06 ze dne 26. 10. 2006 (N 195/43 SbNU 199), nález sp. zn. I. ÚS 2656/12 ze dne 7. 5. 2013 (N 78/69 SbNU 321) a mnohá další rozhodnutí.

57. Stejně tak je třeba předeslat, že byť ne vždy porušení procesních pravidel zakládá rovněž porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny [usnesení sp. zn. I. ÚS 148/02 ze dne 27. 8. 2003 (U 19/31 SbNU 327)], nesprávný výklad zákonných norem, v jehož případě je jednotlivci zabráněno v přístupu k soudu, je porušením jeho ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 1477/18 ze dne 27. 6. 2018].

B) K otázce 2)

58. U této otázky bude muset Ústavní soud zodpovědět, čím se měl soudní exekutor při výkladu sporné formulace řídit. Jak vyplývá z východisek uvedených pro otázku 1), přepjatě formalistický výklad je případem výkladu ústavně nekonformního.

59. Ústavně nekonformní výklad se vyznačuje tím, že nepřipustně postihuje některé z ústavně zaručených základních práv či svobod, kterému je dána přednost před výkladem, který tak nečiní, či který nedůvodně vybočuje ze soudní praxí respektovaného způsobu výkladu [nález sp. zn. I. ÚS 1312/11 ze dne 13. 3. 2013 (N 40/68 SbNU 413)], resp. užití zákonného pojmu v jiném než zákonem stanoveném a právním myšlením konsensuálně přijímaném významu [nález sp. zn. II. ÚS 924/13 ze dne 21. 11. 2013 (N 195/71 SbNU 329)]. V případě napětí mezi výkladem ústavně konformním a originárním (subjektivním) má přednost výklad ústavně konformní [nález sp. zn. Pl. ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002 (N 80/26 SbNU 317; 403/2002 Sb.); nález sp. zn. Pl. ÚS 16/08 ze dne 29. 9. 2010 (N 203/58 SbNU 801; 310/2010 Sb.)].

60. Byť při výkladu a použití právních norem zpravidla prvním krokem bývá výklad jazykový [nález sp. zn. I. ÚS 3508/12 ze dne 30. 1. 2013 (N 22/68 SbNU 271) či nález sp. zn. III. ÚS 384/08 ze dne 30. 9. 2009 (N 211/54 SbNU 587)], nelze při nich opominout jejich smysl a účel, který není možno hledat jen v jejich textu, ale v němž je vždy třeba nalézat i principy uznávané demokratickými právními státy [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 980/13 ze dne 19. 6. 2014 (N 126/73 SbNU 903) či nález sp. zn. I. ÚS 2736/07 ze dne 14. 4. 2010 (N 83/57 SbNU 115)]. Vede-li jazykový výklad k nerozumným závěrům, je na místě použít další výkladové metody, např. výklad systematický, logický či teleologický [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 2427/12 ze dne 1. 2. 2013 (N 26/68 SbNU 303)]. Prizmatem ústavně konformního teleologického výkladu je smysl a účel ochrany ústavně garantovaných práv a svobod [nález sp. zn. I. ÚS 160/09 ze dne 2. 6. 2009 (N 128/53 SbNU 615) či nález sp. zn. III. ÚS 303/04 ze dne 10. 3. 2005 (N 52/36 SbNU 555)].

61. Specificky k výkladu právních norem stanovujících lhůty v souvislosti s doručováním se Ústavní soud vyjádřil tak, že účelem doručování není kladení překážek osobám uplatňujícím práva, ale pouze stanovení formálního postupu jejich uplatňování. Jde přitom o konkretizaci práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, proto příliš formalistický výklad, v jehož důsledku je lhůta k procesnímu úkonu považována za zmeškanou, ačkoliv při výkladu ústavně konformním by tomu tak nebylo, je porušením tohoto práva [srov. např. nález sp. zn. IV. ÚS 110/06 ze dne 1. 11. 2006 (N 202/43 SbNU 261)].

62. V oblasti výkladu smluv, respektive právních jednání v soukromém právu, platí, že při konkurenci výkladů je ústavně konformní ten, který nezakládá neplatnost smlouvy [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 658/18 ze dne 22. 5. 2018, nález sp. zn. I. ÚS 625/03 ze dne 14. 4. 2005 (N 84/37 SbNU 157) či nález sp. zn. II. ÚS 2095/14 ze dne 8. 10. 2014 (N 190/75 SbNU 139)]; nález sp. zn. I. ÚS 34/17 ze dne 25. 7. 2017; nález sp. zn. IV. ÚS 3168/16 ze dne 11. 7. 2017; nález sp. zn. II. ÚS 3646/13 ze dne 3. 1. 2017 (N 2/84 SbNU 35)], respektive právního jednání.

63. Při konkurenci dvou možných výkladů je tak třeba upřednostnit ten, který je v daném případě nejvíce v souladu s ústavně zaručenými základními právy a svobodami [nález sp. zn. I. ÚS 272/02 ze dne 6. 1. 2003 (N 1/29 SbNU 3)]. Záleží-li vyřešení otázky, který ze dvou možných výkladů zvolit, současně na vyřešení otázky, kterému ústavně zaručenému základnímu právu či svobodě dát přednost, je třeba zvolit ten výklad, který chrání právo či svobodu aktuálně závažnější [nález sp. zn. II. ÚS 536/14 ze dne 21. 1. 2015 (N 11/76 SbNU 153)], případně který nejlépe odpovídá ústavněprávním zárukám [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 695/06 ze dne 11. 4. 2007 (N 63/45 SbNU 69) či nález sp. zn. I. ÚS 98/05 ze dne 15. 12. 2005 (N 229/39 SbNU 437)].

64. Byť, jak bylo konstatováno výše, se Ústavní soud výkladem výroků individuálních právních aktů prakticky nezabýval, vyjádřil se ve své rozhodovací činnosti již i k této otázce, a to zcela v souladu s výše nastíněnými principy výkladu právních předpisů či právních jednání. Umožňuje-li tak neurčitost obsahu procesního rozhodnutí různé interpretace, nelze přijmout tu, která je k tíži dotčeného účastníka řízení [nález sp. zn. III. ÚS 127/96 ze dne 11. 7. 1996 (N 68/5 SbNU 519)].

C) K otázce 3)

65. Jedním ze základních principů činnosti orgánů veřejné moci je předvídatelnost, což vyplývá již z čl. 2 odst. 2 Listiny [nález sp. zn. I. ÚS 89/02 ze dne 21. 5. 2002 (N 60/26 SbNU 135)], a to nejen ve smyslu postupu dle příslušné právní úpravy, ale i vzhledem k okolnostem konkrétního řízení [nález sp. zn. I. ÚS 89/02 ze dne 21. 5. 2002 (N 60/26 SbNU 135)]. Ustanovení procesního práva je proto třeba vykládat tak, aby nedávalo orgánům veřejné moci prostor pro libovůli a chránilo předvídatelnost jejich činnosti [srov. nález sp. zn. III. ÚS 1518/15 ze dne 15. 9. 2015 (N 167/78 SbNU 507)]. Předvídatelnost práva, spočívající mimo jiné v předvídatelnosti postupu orgánů veřejné moci, je přitom jedním ze znaků právního státu [nález sp. zn. IV. ÚS 2127/12 ze dne 1. 2. 2013 (N 25/68 SbNU 295) či nález sp. zn. IV. ÚS 690/01 ze dne 27. 3. 2003 (N 45/29 SbNU 417).]

66. Rovněž je v kontextu nyní posuzované věci nutno zdůraznit, že Ústavní soud klade důraz na ochranu práv aktivních účastníků řízení. Za přepjatý formalismus tak mimo jiné považoval např. vydání kontumačního rozsudku, ačkoliv se jinak aktivní účastník řízení, o jehož zájmu a vůli se nároku bránit nebyly pochyby, k řízení v důsledku vlastního omylu či jinak neúmyslně nedostavil [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 2656/12 ze dne 7. 5. 2013 (N 78/69 SbNU 321) či nález sp. zn. IV. ÚS 63/05 ze dne 23. 8. 2005 (N 163/38 SbNU 301)] či se neúmyslně opozdil [srov. nález sp. zn. III. ÚS 428/04 ze dne 10. 3. 2005 (N 53/36 SbNU 563)].

67. Konečně je vhodné připomenout, že pohyb písemností uvnitř orgánu veřejné moci musí být s ohledem na splnění povinnosti ze strany účastníků řízení ve stanovených lhůtách organizován tak, aby nedošlo k újmě při uplatnění jejich práv [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 518/10 ze dne 23. 11. 2010 (N 233/59 SbNU 375)]. Tento nález se sice týkal pohybu písemností uvnitř soudu, nicméně jelikož soudní exekutor při exekuci prodejem movitých a nemovitých věcí dle dílu 4. hlavy IV. exekučního řádu vystupuje jako orgán veřejné moci, a to na místě soudu, který by jinak prováděl výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí dle hlavy páté části šesté občanského soudního řádu, platí jeho závěry i na pohyb písemností uvnitř úřadu soudního exekutora.

VII. Aplikace obecných východisek na případ stěžovatele

68. Ústavní soud, vycházející ze svých dřívějších právních závěrů prezentovaných v části VI. tohoto nálezu, dospěl k závěru, že odpovědi na všechny tři otázky vytyčené výše sub 51., jsou kladné.

A) K otázce 1)

69. Jak bylo nastíněno výše v části VI. A) tohoto nálezu, obecně vzato může dojít k porušení některého z ústavně zaručených základních práv či svobod nesprávným výkladem právního předpisu i právního jednání a není důvodu, proč by tomu mělo být jinak u výkladu obsahu výroku individuálního právního aktu (ostatně srov. nález specifikovaný výše sub 64.). V nyní posuzované věci, v níž stěžovatel a soudní exekutor každý uplatňují jiný výklad sporné formulace je přitom zřejmé, že pokud by byl správný výklad uplatňovaný stěžovatelem, a soudní exekutor by jej byl uplatnil, stěžovatelovu přihlášku do elektronické dražby by neodmítl, ale dál by byl se stěžovatelem nakládal jako s přihlášeným věřitelem, a tedy i jako s účastníkem řízení.

70. V takovém případě by stěžovatelovu vlastnickému právu (reprezentovanému přihlášenou pohledávkou) byla přiznána ochrana orgánem veřejné moci, zatímco při reálném průběhu řízení tak, jak byl shrnut v části III. tohoto nálezu, tomu tak nebylo, neboť napadené usnesení soudního exekutora zbavilo stěžovatele možnosti svoji pohledávku, nota bene zajištěnou zástavním právem, z výtěžku elektronické dražby uspokojit.

71. K otázce 1) tak Ústavní soud uzavírá, že výklad sporné formulace zastávaný soudním exekutorem je v obecné rovině způsobilý porušit stěžovatelova ústavně zaručená základní práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny.

B) K otázce 2)

72. Pro zodpovězení otázky 2) je třeba rozhodnout, zda stěžovatelem prosazovaný výklad sporné formulace je možný a zda mu soudní exekutor měl dát přednost. Ústavní soud upřel pozornost na vyjádření soudního exekutora k ústavní stížnosti a odůvodnění jeho usnesení uvedeného výše sub 36., z nichž zjistil, že soudní exekutor v zásadě argumentuje toliko v tom smyslu, že vzhledem k § 336o odst. 2 písm. f) občanského soudního řádu je oprávněn stanovit jinou lhůtu pro podání přihlášek do elektronické dražby než v případě dražby "kamenné", kde § 336f odst. 1 občanského soudního řádu rámuje konec této lhůty okamžikem zahájení dražebního jednání, a rovněž vyložil, proč je lhůta k podání přihlášek nutná a také proč došlo k tak velkému odstupu mezi koncem lhůty k podání přihlášek (dle výkladu soudního exekutora) a zahájením dražby.

73. Ústavní soud předně podotýká, že podrobný výklad § 336o odst. 2 písm. f) občanského soudního řádu není pro rozhodnutí v této věci nutný. I kdyby snad toto ustanovení vykládal soudní exekutor nesprávně, na věci to nic nemění, neboť pak by se uplatnila lhůta podle § 336f odst. 1 občanského soudního řádu, kterou by stěžovatel dodržel.

74. Soudní exekutor rovněž neuvedl nic, co by vylučovalo výklad stěžovatele, a to z hlediska právního (např. že by to bylo v rozporu s nějakým dalším ustanovením občanského soudního řádu), jazykového (např. že sporná formulace vůbec nepřipouští posunutí termínu) či administrativně-technického (např. že by nějaká zvláštnost faktického průběhu elektronické dražby bránila tomu, aby při odročení jejího zahájení došlo k posunu termínu pro přihlášení pohledávek). Ani Ústavní soud žádnou takovou překážku neshledal. Stačilo-li soudnímu exekutorovi původně, aby další věřitelé podávali přihlášky svých pohledávek nejpozději den před plánovaným zahájením dražby, není zřejmé, proč by při posunutí tohoto zahájení, které, jak sám uvedl, bylo důsledkem údajných obstrukcí povinného, a tedy

na ně neměl žádný vliv, soudní exekutor najednou nebyl schopen zajistit řádný průběh exekučního řízení, měl-li by akceptovat jako včas podané i přihlášky den před nově nařízeným dnem zahájení elektronické dražby.

75. Za zcela zásadní v nynější věci Ústavní soud považuje rovněž to, že ustanovení § 336o odst. 2 písm. f) občanského soudního řádu samo žádný způsob formulace stanovení lhůty k podání přihlášek pohledávky neobsahuje. Sporná formulace tak není převzetím doslovného ustanovení právního předpisu, ale vlastním výtvořem soudního exekutora. Umožnění dvojího výkladu konce lhůty k podání přihlášek do elektronické dražby bylo tedy důsledkem jen a pouze použití sporné formulace soudním exekutorem v dražebním usnesení. Pokud by soudní exekutor použil formulaci jednoznačnou, např. by jednoduše stanovil konec lhůty pro podávání přihlášek na 6. 3. 2017, nebylo by o konci této lhůty naprosto žádných pochyb. Sporná formulace umožňuje dvojí výklad, a naopak právě tím, že stanovuje konec této lhůty ve vazbě na den zahájení elektronické dražby, tedy jinak než pevným datem, nutně vede k závěru, že rozhodujícím aspektem pro výklad sporné formulace je právě vazba na den zahájení elektronické dražby, nikoliv na konkrétní kalendářní datum.

76. Ústavní soud tak k otázce 2) uzavírá, že výklad sporné formulace prosazovaný stěžovatelem oproti výkladu zastávaného soudním exekutorem umožňoval stěžovateli poskytnutí ochrany jeho ústavně zaručeným základním právům dle čl. 36 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny. Vzhledem k východiskům popsáním výše v části VI. B) tohoto nálezu tak ústavně konformním byl právě výklad proponovaný stěžovatelem. Tento výklad tak měl při rozhodování o stěžovatelově přihlášce soudním exekutorem nabýt vrchu.

C) K otázce 3)

77. Zbývající otázkou se Ústavní soud musel zabývat vzhledem k argumentu soudního exekutora, že usnesení o odročení zahájení elektronické dražby bylo vydáno až dne 7. 3. 2017, tj. až v den, kdy měla být elektronická dražba původně zahájena, a že stěžovatele případné sdělení o odročování dražby nezbavovalo povinnosti podat přihlášku nejpozději dne 6. 3. 2017.

78. Ústavní soud tento argument nepřesvědčil, neboť vzhledem ke konkrétním okolnostem případu mohl stěžovatel legitimně očekávat, že k odročení skutečně dojde. Tato skutečnost tedy není v rozporu s výše uvedeným ústavně konformním výkladem použitého pojmu "nejpozději jeden den před stanoveným dnem zahájení této elektronické dražby". Měl-li stěžovatel legitimní očekávání, že tento "den před stanoveným dnem zahájení" se posune, nelze mu klást k tíži, že soudní exekutor vydal příslušné usnesení až v den, kdy se dražba měla konat. Ostatně jak Ústavní soud zjistil z vyžádaného spisového materiálu, Okresní soud v Příbrami, který vedl řízení o vyloučení nemovitých věcí z výkonu rozhodnutí, které provedení elektronické dražby bránilo, svým vyrozuměním již ze dne 1. 3. 2017 informoval soudního exekutora k jeho žádosti ze dne 28. 2. 2017, že toto řízení dosud nebylo pravomocně skončeno.

79. Jestliže za těchto okolností soudní exekutor otálel s vydáním usnesení o odročení zahájení elektronické dražby až do samotného dne, kdy původně měla být zahájena, nelze toto prodlení klást k tíži stěžovatele, který na okamžik vydání tohoto usnesení neměl žádný vliv, ale naopak byl aktivní a zjišťoval si, zda k odročení dojde.

80. Jelikož soudní exekutor naopak nezpochybnil stěžovatelovo tvrzení o předchozím poskytnutí informace, že zahájení elektronické dražby bude odročeno, není důvodu stěžovateli nevěřit, že přihlášku své pohledávky nepodal proto, že by zapomněl, ale proto, že byl v přesvědčení, že konec lhůty k přihlášení pohledávky bude spadat až na jeden den před skutečným dnem konání elektronické dražby, přičemž podle informací od úřadu soudního exekutora věděl, že původně

nařízený termín zahájení elektronické dražby bude odročen. Při výkladu práva je totiž třeba vycházet z toho, že jednotlivci (zpravidla) jednají racionálně, nebo se o to alespoň pokoušejí [nález sp. zn. II. ÚS 4026/17 ze dne 10. 4. 2018].

81. Je tak sice pravdou, že v den následující po uplynutí původně určené lhůty k přihlášení pohledávek do elektronické dražby stěžovatel věděl, že takto původně určenou lhůtu zmeškal, bylo by však přepjatým formalismem jen z tohoto důvodu jeho ústavní stížnost zamítnout, neboť stěžovatel byl aktivní, informoval se u soudního exekutora o odročení zahájení elektronické dražby a pouze v důsledku prodlení soudního exekutora s vydáním usnesení o odročení až na den původně nařízeného zahájení elektronické dražby nebylo dosaženo stavu, v němž by stěžovatel věděl o odročení nejen neformálně, ale ještě před uplynutím původně určené lhůty k podání přihlášek by měl k dispozici i usnesení o odročení.

82. Došlo tak k tomu, že se procesně aktivní stěžovatel (srov. judikaturní závěry uvedené výše sub 66.), jednající v legitimním očekávání (srov. východiska předestřená výše sub 65.), že dojde k odročení zahájení elektronické dražby, a tedy i k posunu lhůty pro podávání přihlášek pohledávek, dostal do situace, v níž nebylo usnesení o odročení zahájení elektronické dražby vydáno ještě před původním koncem lhůty k podávání přihlášek toliko z důvodů na straně soudního exekutora a organizace jeho úřadu (k tomu srov. právní názor Ústavního soudu uvedený výše sub 67.).

83. Ústavnímu soudu neušla ani motivace stěžovatele k takovému postupu, tedy snaha vyčíslit svou pohledávku ke dni skutečného zahájení elektronické dražby, neboť stěžovatel byl v domnění, že jím přihlášená pohledávka bude uspokojena jen ve výši, v níž ji takto přihlásil, a to včetně příslušenství. Jak správně uvedl soudní exekutor (viz výše sub 38.), toto stěžovatelovo domnění bylo vzhledem k § 336k odst. 1 občanského soudního řádu nesprávné. To však pouze osvětluje stěžovatelovu motivaci podat přihlášku co nejbližší k okamžiku zahájení elektronické dražby, nic to však nemění na tom, že stěžovatel vážně mínil svůj záměr pohledávku přihlásit, a tedy že jeho ústavní stížnost není pouze projevem jeho snahy zvrátit negativní důsledky své předchozí liknavosti.

84. K otázce 3) tak Ústavní soud konstatuje, že kdyby soudní exekutor uplatnil správný výklad konce lhůty k podání přihlášky, nebyly zde z ústavněprávního hlediska žádné specifické okolnosti stěžovatelova případu, pro něž by stěžovatel tuto lhůtu nedodržel. Soudní exekutor tak odmítnutím stěžovatelovy přihlášky pro opožděnost z důvodu nesprávného výkladu konce lhůty pro její podání porušil stěžovatelova ústavně zaručená základní práva dle čl. 36 odst. 1 Listiny a v důsledku i čl. 11 odst. 1 Listiny.

VIII. Závěr

85. Ze všech těchto důvodů Ústavní soud seznal, že stěžovatelova ústavně zaručená základní práva na soudní a jinou právní ochranu a na vlastnictví majetku byla napadeným usnesením porušena. Ústavní soud proto dle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu konstatoval porušení výše uvedených ústavně zaručených základních práv a dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadené usnesení zrušil. Dopady tohoto nálezu budou záviset na konkrétním stavu předmětného exekučního řízení, o němž nemá Ústavní soud žádné další poznatky.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)